

S.S. ACADEMY

Near Old Buspark, Adwait Marga, Kathmandu (पुरानो बसपार्क बन्दै गरेको भ्यू टावर हुँदै शहिद शुक्र स्कूलको अगाडि)

Contact No.: 9851123157, 9841353362, [f ss.academy](https://www.facebook.com/ss.academy)

इमेल: ssacademy49@gmail.com, वेबसाईट: www.ssstudycenter1.com

५.४ वित्तीय विश्लेषण(Financial Analysis) सम्बन्धी अवधारणा :

वित्तीय विवरणमा उल्लेखित अंकहरू र तिनका बीचको सम्बन्ध बारेमा अवगत गर्नको लागि गरिने विश्लेषणलाई वित्तीय विश्लेषण भनिन्छ। यसले वित्तीय विवरण र पूरक भाग बीचको मूल्याङ्कन गर्ने गर्दछ। वित्तीय विवरणमा प्रयोगकर्ताहरू जसलाई सरोकारवालाको आधारमा प्राप्त सूचनाहरूको प्रयोग गर्दछन्। व्यवसायका लगानीकर्ताहरू, साहूहरू, ऋणदाता, असासी, सम्भाव्य लगानीकर्ताहरू, सरकार, कर प्रशासन आदि वित्तीय विवरणका सरोकारवाला हुन् सक्दछन् र ती सरोकारवालाहरूलाई आ-आफ्नो प्रयोजनको लागि आवश्यक सूचना उपलब्ध गराई निर्णयकार्यमा सहयोग पुर्याउनु वित्तीय विश्लेषणको प्रमुख उद्देश्य हो। त्यस्तै महत्वपूर्ण सम्बन्धलाई प्रकाश पार्ने गरी सूचना मिलाउनु र अनुमान एवं निष्कर्ष व्याख्या र विश्लेषण गर्नु समेत वित्तीय विश्लेषणको लागि विभिन्न औजारहरूको प्रयोग गरिन्छ, जसमध्ये प्रमुख औजारहरूको देहाय बमोजिम विश्लेषण गरिन्छ :

१) अनुपात विश्लेषण : (Ratio Analysis)

दुई वा दुई भन्दा बढी अंकहरूबीच सम्बन्ध स्थापनाको परिमाणलाई अनुपात भनिन्छ। वित्तीय अनुपातले एक आपसमा सम्बन्धित दुई लेखांकन अङ्कबीच न्यूनतम रूपमा व्याख्या गरिएको गणितीय भाषालाई व्यक्त गर्दछ। अर्थात व्यवसायिक विवरणहरू न्यूनतम गणितीय भाषामा व्याख्या तथा विश्लेषण गरी उचित निष्कर्ष निकाल्ने उद्देश्य अनुपात विश्लेषणको रहेको हुन्छ। यसले वित्तीय विवरणहरूमा रहेका दुई वा दुईभन्दा बढी विषयबीच पाइने संख्यात्मक सम्बन्धलाई प्रकाश पार्दछ। यी सम्बन्धलाई एकाई वा प्रतिशतमा व्यक्त गर्न सकिन्छ।

अनुपात विश्लेषणको उपयोग :

- विगतका लेखा विवरणहरूको अनुपातद्वारा लागत, विक्री, नाफा र अन्य सम्बन्धित पक्षको प्रवृत्तिको जानकारी हुने,
- विगतका तथ्याङ्कको आधारमा भविष्यको पूर्वानुमान गर्न सघाउ पुर्याउने,
- विभिन्न अवधिमा व्यवसायिक विवरणमा भएको परिवर्तनलाई स्पष्ट पार्ने,
- भविष्यका योजनाहरू तर्जुमा गर्न सहयोग पुर्याउने,
- प्रमाणिकता निर्धारण गर्न सघाउ पुर्याउने,
- संस्थाका क्रियाकलापमा आवश्यक नियन्त्रण गर्न सकिने,
- विभिन्न समयको कार्य दक्षताको तुलना गर्न सकिने,
- लेखा सिद्धान्तमा एकरूपता कायम गर्न सघाउने।

अनुपात विश्लेषणका सीमाहरू:

- ✓ तुलनात्मक आधारमा कमी,
- ✓ लेखासम्बन्धी गलत सूचनाको प्रयोगबाट निकालिने अनुपातको निष्कर्ष पनि गलत हुने सम्भावना,
- ✓ नक्कली सजावटको आधारमा निकालिने अनुपात पनि गलत हुन सक्ने,
- ✓ गुणात्मक पक्षमा ध्यान नदिने,
- ✓ विगतका आधारमा भविष्यको पूर्वानुमान गर्न कठिनाई,
- ✓ मूल्यस्तर परिवर्तनको वेवास्ता,

अनुपात विश्लेषणको महत्व

- संस्थाको सवल तथा दुर्बल पक्ष पत्ता लगाउन विवेकशिल निर्णय लिई संभावित वित्तीय दुर्घटनाबाट बच्न
- तरलताको अवस्था प्रस्तुत गर्न
- सरोकालवालाई वास्तविक सूचना प्रवाह गर्न
- सम्पति तथा साधन स्रोतको सदुपयोगिताको लागि योजना बनाउन
- आर्थिक कारोवारलाई विश्वासिलो, भरपर्दो र तुलना योग्य बनाउन डाटालाई सूचनामा रुपान्तरण गर्न
- जोखिम विश्लेषण गरी पूर्व सर्तकता कायम गर्न
- कार्य दक्षता, प्रभावकारीता बृद्धिको लागि सक्रियता अपनाउन
- कम्पनिको सदुपयोगिता विश्लेषण गर्न

अनुपातका प्रकारहरू

व्यवसायको वित्तीय विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिने अनुपातलाई देहाय बमोजिम चार वर्गमा विभाजन गरिन्छ :

१) तरलता सम्बन्धी अनुपात(Liquidity ratio) :

- चालु सम्पति र चालु दायित्वको विचमा गरिने तुलनात्मक अध्ययन नै तरलता अनुपात हो ।
- सम्पति मूल्यमा गिरावट नल्याईकन संस्थाको छोटो अवधिको दायित्व बहन गर्न सक्ने क्षमता अर्थात ability to pay थाहा पाउन तरता अनुपात निकालिन्छ ।
- तरलता अनुपात धेरै हुनुले छोटो अवधीको दायित्व तिर्न सक्ने क्षमता राम्रो भन्ने अर्थ लाग्दछ ।

current assets भित्र एक वर्षभित्रमा नगदमा परिणत गर्न सक्षम वित्तीय कारोवारका शिर्षक पर्दछन् जस्तै: cash, bank, marketable securities, debtors, receivable, prepaid, Closing stock or inventory etc.

एक वर्षभित्र तिरीसक्नुपर्ने अर्थात एक वर्षको अवधि भएका दायित्वहरू Current liability भित्र राखिन्छ । जस्तै: Bank overdraft, creditor, account, payable, notes payable, bill payable, outstanding expenses, short term debt, current, portion of long term debt, advance income, unclaimed dividend आदि ।

(क) चालु अनुपात : $\frac{\text{चालु सम्पति}}{\text{चालु दायित्व}}$

सामान्यतया यसलाई २:१ को अनुपातलाई राम्रो मानिन्छ ।

(ख) तरल अनुपात : $\frac{\text{तरल सम्पति}}{\text{चालु दायित्व}}$

जहाँ तरल सम्पति = चालु सम्पति - मौज्दात र अग्रिम भुक्तानी

यो अनुपात साधारणतया १:१ हुनु पर्ने मान्यता राखिन्छ ।

२) पूँजी बनौट सम्बन्धी अनुपात (Capital Structure Ratio)

व्यवसायले संस्थाको दीर्घकालीन पूँजीको स्रोतको रुपमा Equity Capital र Loan Capital को प्रयोग गरेको हुन्छ । तर यी दुई स्रोतको बीचमा उचित तालमेल मिलाउन सकिएन भने संस्थाको उद्देश्यमा अवरोध आउन सक्दछ । संस्थाको दीर्घकालीन वित्तीय अवस्था मूल्याङ्कन गर्न पूँजी बनौट सम्बन्धी अनुपातको गणना

गरिन्छ । यस अनुपातले साधारणतया संस्थाको आन्तरिक पूँजी संरचनाले बाह्य दीर्घकालीन ऋण तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण गर्दछ । यस अनुपात विश्लेषणबाट साधारणतया देहायका पक्षमा विश्लेषण गरिन्छ ।

$$(क) \text{ ऋण अनुपात} = \frac{\text{कुल दायित्व (बाह्य)}}{\text{कुल सम्पत्ति}}$$

$$(ख) \text{ ऋण र समता अनुपात} = \frac{\text{दीर्घकालीन ऋण}}{\text{आन्तरिक समता}}$$

$$(ग) \text{ ऋण र कुल पूँजीको अनुपात} = \frac{\text{दीर्घकालीन ऋण}}{\text{कुल पूँजी}}$$

$$(घ) \text{ व्याजको अनुपात} = \frac{\text{नाफा र व्याज अधिको खुद नाफा}}{\text{व्याज}}$$

$$(ङ) \text{ खर्चको अनुपात} = \frac{\text{नाफा र व्याज अधिको खुद नाफा}}{\text{स्थिर खर्च}}$$

३) कार्यक्षमता अनुपात Activity ratios (Efficiency ratio) क्रियाकलाप सम्बन्धी अनुपातबाट उपलब्ध साधन र श्रोतको व्यवस्थित रूपमा परिचालन सम्बन्धी मूल्याङ्कन गरिन्छ । यो अनुपातले व्यवसायिक संख्याको क्रियाकलापको परीक्षण गरी अप्रत्यक्ष रूपबाट व्यवस्थापकीय कार्यक्षमताबारे प्रकाश पार्दछ । यसमा अन्य क्रियाकलापहरूलाई बिक्रीसँग तुलना गरी अनुपात निकालिने हुनाले यसलाई क्रियाकलाप सम्बन्धी अनुपात भनिएको हो अर्थात यसलाई कारोबार सम्बन्धी अनुपात समेत भनिन्छ । यस अन्तरगतका प्रमुख अनुपातहरू यस प्रकार रहेका छन् :

$$(क) \text{ मौज्जात बिक्री अनुपात} = \frac{\text{बिक्री लागत}}{\text{औषत मौज्जात}} \text{ वा } \frac{\text{खुद बिक्री}}{\text{अन्तिम मौज्जात}}$$

$$(ख) \text{ असामी - बिक्री अनुपात} = \frac{\text{उधारो बिक्री}}{\text{औषत असामी}} \text{ वा } \frac{\text{बिक्री}}{\text{अन्तिम असामी}}$$

$$(ग) \text{ औषत संकलन विधि} = \frac{\text{असामी} \times ३६५ \text{ दिन}}{\text{उधारो बिक्री}}$$

$$(घ) \text{ खुद स्थिर सम्पत्ति बिक्री अनुपात} = \frac{\text{बिक्री}}{\text{खुद स्थिर सम्पत्ति}}$$

$$(ङ) \text{ कुल सम्पत्ति बिक्री अनुपात} = \frac{\text{बिक्री}}{\text{कुल सम्पत्ति}}$$

$$(च) \text{ पूँजी विनियोग अनुपात} = \frac{\text{बिक्री}}{\text{पूँजी विनियोग}}$$

(४) लाभ सम्बन्धी अनुपात (Profitability Ratio)

- संस्थाको engine of growth को रूपमा रहने विभिन्न नाफाका तत्वहरू र अन्य वित्तीय तत्वको बीचमा देखाइने सम्बन्ध नै profitability ratio हो ।
- यसलाई liquidity, assets management र debt management को संचालन नतिजाको सामुहिक प्रभाव विश्लेषण गर्ने अनुपात पनि भनिन्छ ।

- उच्च प्रतिशतको नाफाजन्य अनुपातले संस्थाको कुशलतालाई जनाउँदछ ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाले नाफाजन्य अनुपात विश्लेषण गरी बैंकले लिने व्याज भन्दा बढी नाफाजन्य अनुपात भएको सन्दर्भमा कर्जा प्रवाह गर्ने गर्दछन् ।

$$(क) \quad \text{कुल नाफा अनुपात} = \frac{\text{कुल नाफा}}{\text{विक्री}}$$

$$(ख) \quad \text{खुद नाफा अनुपात} = \frac{\text{कर पछिको खुद नाफा}}{\text{विक्री}}$$

$$(ग) \quad \text{सम्पत्तिको प्रतिफल अनुपात} = \frac{\text{कर पछिको खुद नाफा}}{\text{कुल सम्पत्ति}}$$

$$(घ) \quad \text{पूँजी लगानीको अनुपात} = \frac{\text{कर पछिको खुद नाफा}}{\text{पूँजी लगानी}}$$

$$(ङ) \quad \text{शेयर धनीको लगानी वापतको प्रतिफल} = \frac{\text{कर पछिको खुद नाफा}}{\text{शेयर धनीको लगानी}}$$

प्रवृत्ति विश्लेषण (Trend Analysis)

व्यवसायको वित्तीय विश्लेषणको अर्को प्रमुख औजार प्रवृत्ति विश्लेषण समेत हो । कुनै एक निश्चित समय अवधिमा आयविवरण र वासलातमा भएका कम्पोनेन्टहरूले कस्तो दिशा लिएका छन् भनेर त्यसको प्रवृत्ति हेर्ने र त्यसको आधारमा भविष्यको लागि पूर्वानुमान गर्ने लगायतका वित्तीय विवरणमा रहेका प्रमुख शीर्षहरूको कुनै आधार वर्षको आधारमा अन्य पछिल्ला वर्षहरूमा ती शीर्षहरूमा आएको प्रतिशत परिवर्तन हेरी त्यसको आधारमा व्यवस्थापकीय निर्णय गर्न सकिन्छ ।

तुलनात्मक विश्लेषण (Comparative Analysis)

यस विश्लेषणमा वित्तीय विवरणमा रहेका प्रमुख शीर्षहरूलाई कुनै दुई आर्थिक वर्षहरूको सम्बन्धमा तुलना गरेर हेरिन्छ । यस प्रयोजनको लागि ती शीर्षहरूलाई तुलना योग्य बनाउन ऋकयल क्शभ मा परिवर्तन गर्ने गरिन्छ र त्यसको आधारमा आधारमा परिवर्तन तुलना गरेर विश्लेषण गर्ने गरिन्छ । आय विवरणका वा बासतालका कुनै Component लाई १००% मानेर अन्य ऋकयलभलत हरूको यससँगको प्रतिशत तुलना गर्ने विधि Common Size Analysis हो । जस्तो कुल सम्पत्तिलाई १००% मान्दा यसको स्थिर सम्पत्ति, लगानी, चालु सम्पत्ति आदिको कति प्रतिशत रहेको छ भनेर कुनै दुई आ.व.को परिवर्तनलाई तुलना गरेर हेर्ने विधि तुलनात्मक विश्लेषण हो ।

समान व्यवसाय तुलना (Horizontal Analysis)

यस विधि अन्तरगत कुनै उद्योग क्षेत्र भित्रका उद्योगहरूको कार्य सम्पादन स्तर समग्र उद्योगको तोकिएको मापदण्डसँग तुलना गरेर हेरिन्छ । समग्र उद्योग क्षेत्रको स्तर निर्धारण कुनै खास उद्योगहरूको कुनै खास समयको कार्यसम्पादन स्तरलाई आधार मानी त्यसको आधारमा अन्य उद्योग वा व्यवसायको कार्य सम्पादन स्तर तुलना गर्ने विधि नै समान व्यवसाय तुलना गर्ने विधि हो । समग्र उद्योग क्षेत्रको लागि आवश्यक नीति निर्धारण गर्न र कुनै व्यवसायको समग्र उद्योगको तुलनामा के कस्तो अवस्था रहेको छ हेर्ने समेत समान व्यवसाय तुलना महत्वपूर्ण औजार हुन सक्दछ ।

५.५ ह्रास कट्टि (Depreciation)

“प्रयोग वा समय व्यतित भएको कारणबाट सम्पत्तिको आन्तरिक मुल्यमा हुने कमि नै ह्रासकट्टी हो ”

- कुनै सम्पत्तिको मूल्यमा कुनैपनि कारणबाट विस्तारै कमि हुदै जानु नै ह्रास हो । अर्थात सम्पत्तिको गुण, परिमाण वा मूल्यमा स्थायी रुपमा हुने कमीलाई मूल्य ह्रास भनिन्छ ।
- सम्पत्तिको मूल्यमा जुनसुकै कारणबाट भएको क्रमिक एवं स्थायी मूल्यमा कमी नै ह्रास हो । वास्तवमा मूल्यमा विभिन्न कारणले कमी हुन सक्छ जस्तै टुटफुट, समय व्यतित, अप्रचलन, दुर्घटना आदि ।
- समान्यतया मूल्य ह्रासको उद्देश्य मूल्यमा कमि हुनु भनिन्छ तर यसलाई लेखांकनको दृष्टिबाट हेर्दा स्थायी सम्पत्तिको पुस्तकीय मूल्य(Book Value)मा कमी आउनु हो ।
- स्थायी सम्पत्तिको खरिदमा भएको खर्च पूँजीगत खर्च हो र यसलाई बसलातमा देखाईन्छ भने स्थायी सम्पत्तिको प्रयोगबाट सम्पत्तिको मूल्यमा आएको ह्रास आयगत खर्च हो र यसलाई नाफा नोक्सान हिसाबमा देखाईन्छ ।
- उदाहरणको लागि, गतवर्ष रु २ लाख ५० हजारमा खरिद गरिएको बाइकको मूल्य २ लाख २५ हजार हुन गएको छ भने मूल्यमा आएको कमी २५ हजारलाई मूल्यह्रास भनिन्छ ।

ह्रासको उद्देश्य

१. सही उत्पादन लागत जानकारी लिने
२. वास्तविक नाफा तथा नोक्सान पता लगाउने
३. व्यवसायको सही वित्तीय स्थितिको अध्ययन गर्ने
४. सम्पत्तिको पुर्नस्थापना गर्न
५. पूँजिलाई सुरक्षित राख्न

ह्रास (Depreciation) को प्रमुख विशेषताहरु निम्नलिखित छन् ।

१. ह्रासको व्यवस्था स्थायी सम्पत्तिको लागि गरिन्छ ।
२. ह्रासको आशय कुनै स्थायी सम्पत्तिको पुस्तकीय मूल्यमा कमी हुनु हो ।
३. ह्रासको रूपमा सम्पत्तिको मूल्यमा निरन्तर कमी भइरहन्छ ।
४. सम्पत्तिको मूल्यमा कमी नियमित वा स्थायी रूपबाट हुन्छ ।
५. ह्रास अनेक कारणले हुन्छ जस्तै घिसावट र क्षय, समयको व्यतीत हुनु, सम्पत्तिको अप्रचलन दुर्घटना आदि ।
६. ह्रासले आय व्यव विवरणमा नाफा वा नोक्सानमा प्रभावित गर्दछ ।
७. ह्रास गैर नगद संचालन खर्च हो ।

प्रश्न ह्रास भनेको के हो ? यो किन कट्टि गरिन्छ ?

स्थायी सम्पत्तिको मूल्य त्यसको प्रयोग गर्दा, समय वित्तदैजाँदा वा नयाँ आविष्कार आईसकेपछि मूल्यमा कमि आउनुलाई नै मूल्य ह्रास भनिन्छ । अर्थात स्थाई सम्पत्तिमा मूल्यको क्रमशः स्थायी रुपमा कमी आउनुलाई ह्रास भनिन्छ ।

ह्रास कट्टिका कारणहरु

- Calculation of Correct Profit or Loss

- To Show Correct Financial Position,
- For Correct Cost of Production
- Legal Requirements
- Replacement of Assets
- Distribution of Dividend Out of Capital
- Saving in Income Tax

ह्रासकट्टी गर्ने तरिकाहरु

१. स्थिर ह्रास प्रणाली: (Fixed Instalment method or strait line method)

कुनै सम्पत्तिको ह्रासकट्टी गर्दा सो सम्पत्तिको उपयोग अवधिभर समान रकमका दरले प्रत्येक वर्ष ह्रासकट्टी गरिने विधिलाई समतल ह्रासकट्टी भनिन्छ। प्रत्येक वर्ष गरिने ह्रासकट्टीको किस्ता गाना गर्ने सम्पत्तिको परलमोललाई उक्त सम्पत्तिको प्रयोग अवधी वर्षले भाग गरिन्छ। सुरु मूल्यलाई आधार मानी सधैं समान कट्टा गर्नु उपयुक्त नभएकाले कम मूल्यका सम्पत्तिको ह्रासकट्टी गर्ने यो विधी लागु गरेको पाईन्छ।

How to calculate straight-line depreciation

You need three numbers to calculate straight-line depreciation for a fixed asset:

1. The total **purchase price** of the asset (the cost of the asset including shipping, taxes, installation fees, etc.)
2. Its **scrap** or **salvage value** of the asset—the price you think you can sell it for at the end of its useful life.
3. The **useful life** of the asset—how many years you think it will last.

To calculate the straight-line depreciation rate for your asset, simply subtract the salvage value from the asset cost to get **total depreciation**, then divide that by **useful life** to get **annual depreciation**:

annual depreciation = cost of the asset – estimated salvage value) ÷ estimated useful life of an asset.

ह्रास दर दिएको अवस्थामा सूत्र

$$\text{वार्षिक ह्रास दर} = \frac{(\text{परल मूल्य} - \text{पत्र मूल्य})}{१००}$$

ह्रास दर नदिई कूल उपभोग अवधि मात्रै भएमा

$$\text{वार्षिक ह्रास दर} = \frac{\text{ह्रास दर प्रतिशत} \times (\text{परल मूल्य} - \text{पत्र मूल्य})}{\text{सम्पत्तिको उपभोग अवधि}}$$

२. घट्दो ह्रास प्रणाली : (Diminishing method or Reducing balance method)

- यो विधीद्वारा ह्रासकट्टी गर्दा सम्पत्तिको विगतको ह्रासरकम घटाई बाँकी रकममा वा निश्चित प्रतिशतले ह्रास निर्धारण गरिन्छ। पछिल्ला वर्षहरुमा ह्रास रकम क्रमश कमि हुदै जान्छ। यसमा

सुरुका वर्षहरुमा सम्पत्तिको उपयोग क्षमता बढी हुने र मर्मत खर्च पनि कम लाग्ने हुदा बढी ह्रासकट्टी गर्नुपर्ने मान्यता राखिएको हो । पछिल्ला वर्षहरुमा सम्पत्तिको क्षमतामा कमि आउनुका साथै मर्मत सम्भार खर्च बढ्ने हुँदा ह्रास रकम पनि कम हुनुपर्ने मान्यता राखिन्छ । यस विधी अनुसार लामो आयु भएका सम्पत्तिहरुमा ह्रासकट्टी गरिनु उपयुक्त हुन्छ ।

- यस प्रणालीमा हरेक वर्ष वार्षिक मूल्यह्रास रकम घट्दै जान्छ र कहिल्यै पनि अन्तिम मूल्य सुन्य बराबर हुदैन । घटेको मूल्यको आधारमा मूल्य ह्रास निर्धारण गर्न प्रयोग गरिने विधि घट्दो ह्रास प्रणाली विधि हो । अर्को सब्दमा सुरुको वर्षमा सुरुको मूल्यलाई आधार र त्यसपछिको क्रमिक वर्षहरुमा अघिल्लो वर्षको बाँकी भएको रकमको आधारमा ह्रासकट्टा गर्दै लगिने विधिलाई घट्दो ह्रास प्रणाली भनिन्छ ।
 - आयकर ऐन, २०५८ ले नेपालमा यो विधि अबलम्बन गर्नुपर्ने विषयलाई जोड दिएको छ ।
 - यस विधिबाट ह्रास रकम यस प्रकार निकाल्न सकिन्छ । मानौ सम्पत्तिको मूल्य ५०००० छ । वार्षिक ह्रास दर २० प्रतिशत छ भने पहिलो वर्षको ह्रास १०००० भयो भने दोस्रो वर्ष सम्पत्तिको किताबी मूल्य ४०००० (५००००-१००००) भयो । अब दोस्रो वर्षको ह्रास ८००० (४०००० को २० प्रतिशत) यसरी क्रमश विभिन्न वर्षको ह्रास रकम निकाल्न सकिन्छ ।
- यसको सूत्र

$$\text{Depreciation Rate} = 100 \left(1 - n \sqrt[n]{\frac{S}{C}} \right) \text{ where } n = \text{number of years}$$

S = Salvage value

C = Cost of asset

$$\text{Amount of depreciation} = \frac{\text{Book Value} \times \text{Rate of Depreciation}}{100}$$

Diminishing Balance Method Example

1. A company has brought a car that values Nrs. 500,000 and the useful life of the car as expected by the buyers is ten years. And the residual value is expected to be Nrs. 24,000. Hence, using the diminishing method calculate the depreciation expenses.

The rate of depreciation is 60%

Solution: The formula says: Depreciation expenses = (Net Book Value – Residual Value) * Depreciation Rate

The value of the statement is as follows:

- Net Book Value = Nrs. 500,000 (in the first year which is equal to the cost of the car)
- Residual Value = Nrs. 24,000
- Depreciation Rate = 60%

Therefore, the solution will be:

$$\text{Depreciation Expense} = (500,000 - 24,000) * 60\% = \text{INR } 2,85,600$$

निश्चित किस्ता विधि र घट्दो ह्रास विधि विच फरक

सि.नं.	निश्चित किस्ता विधि	घट्दो ह्रास विधि
--------	---------------------	------------------

१	सम्पत्तिको उपभोग अवधि भर ह्रास रकम बराबर हुन्छ ।	सम्पत्तिको ह्रास रकम प्रति वर्ष घट्दै जान्छ ।
२	सम्पत्तिको अन्तिम मूल्य शून्यमा आईपुग्छ ।	यसमा कहिल्यै सम्पत्तिको मूल्य शून्य हुदैन
३	यो विधिलाई वैज्ञानिक मानिदैन ।	यो ह्रास कट्टिको वैज्ञानिक विधि हो ।
४	कम मूल्यका सम्पत्तिमा उपयुक्त	लामो आयु र बढि मूल्यका सम्पत्तिमा उपयुक्त
५	यो सरल विधि हो ।	यो केही जटिल विधि हो ।

३. वार्षिक वृत्ति विधि : (Annuity method)

यस विधि अन्तर्गत सम्पत्तिको खरिदमा लगाईएको पुजिमा एक निश्चित प्रतिशतले ब्याजको हिसाब गरि ह्रास रकम घटाईन्छ । वार्षिक विधि अन्तर्गत सम्पत्तिको जीवन अवधिमा ह्रासकट्टा गरिएको कुल रकम बराबर सम्पत्तिको खुद लागत र घट्दो मौज्जातमा गणना गरिएको ब्याजको जोड हुन्छ । यो विधि खास गरि लामो समयावधिको लागि अधिग्रहण गरिने सम्पत्ति वा खानिहरुमा प्रयोग गरिन्छ । मेसिनरी तथा फर्निचरहरु जसमा समय समयमा थपघट गरिन्छ, त्यस्ता सम्पत्तिहरुमा प्रायः यो विधि अपनाईदैन । साथै यसबाट ह्रास रकम निर्धारण गर्न ज्यादै कठिन हुन्छ, यसैले यस विधि अन्तर्गत ह्रास रकम निकाल्न वृत्ति तालिका को प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

४. ह्रास कोष विधि : (Depreciation Annuity method)

प्रत्येक सम्पत्तिको निश्चित आयु हुन्छ र सो आयु पछि सो सम्पत्तीले काम दिदैन त्यसपछि अर्को नयाँ सम्पत्तिको आवश्यकता पर्दछ । नयाँ सम्पत्तिको व्यवस्था गर्ने बेलामा पर्याप्त पूजीको व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ । यस स्थितिमा क्रियाशील पुजिमा नराम्रो प्रभाव पर्न सक्दछ । त्यसैले यसप्रकारको आर्थिक संकटबाट बच्न कुनै कुनै व्यवशायिले ह्रास कोषको व्यवस्था गरेका हुन्छन । यसैलाई ह्रास कोष विधि भनिन्छ ।

५. बिमा प्रलेख विधि :

बिमा प्रलेख विधि अन्तर्गत व्यवशायको स्थाई सम्पत्तिमा कट्टा गरिएको रकम एक कोषमा जम्मा गरिन्छ उक्त सम्पत्ति बदल्नका लागि रकम प्राप्त गर्न सो कोषबाट बिमा प्रलेख लिईन्छ । सम्पत्ति उपयोग अवधिभर तिरेको प्रीमियमबाट सम्पत्ति काम नलाग्ने भएपछि बिमा प्रलेखबाट प्राप्त रकम सम्पत्ति बदल्नका लागि प्रयोग गरिन्छ ।

६. वर्षहरुको योग विधि : (Sum of the year digit method)

कुनै पनि वर्षको ह्रास रकम निर्धारण गर्न सो वर्षसहित उपयोग गर्न बाकि रहेका वर्षहरुको कुल योगमा सम्बन्धित वर्षको अनुपात प्रयोग गरिने विधिलाई वर्षहरुको योग संख्या विधि भनिन्छ,

७. मेसिन घण्टा विधि : (Machine hour method)

यो विधि अन्तर्गत ह्रास रकमको निर्धारण मेसिन चालु रहेको घन्टामा निर्धारण गरिन्छ, यसैले यसमा सर्वप्रथम सम्पतिको आयु त्यसको उपयोग गरिने घन्टाको आधारमा निर्धारण गरिन्छ । त्यसपछि मेसिन उपयोग भएको घन्टा निकालेर ह्रास रकम निर्धारण गरिन्छ ।

८. पुनर्मूल्यांकन विधि :

वर्षको अन्त्यमा वा वासलात तयार पार्ने समयमा सम्पतिहरूको पुनःमूल्यांकन गरि ह्रास निर्धारण गर्ने विधिलाई पुनर्मूल्यांकन विधि भनिन्छ । यसमा सुरुको मूल्य र पुनःमूल्यांकन गर्दा बिचको फरक रकम नै ह्रासकट्टा गर्ने रकम हो ।

Q1. The main objective of depreciation is

(a) To show the previous profit (b)) To calculate net profit (c) To reduce tax (d) To satisfy the tax department

Q2. Depreciation is generated due to

(a) Increase in the value of liability (b) Decrease in capital
(c.) Wear and tear (d) Decrease in the value of assets

Q3 What is the purpose of making a provision for depreciation in the accounts?

.A) To charge the cost of fixed assets against profits (b) To show the current market value of fixed asset
(c) To make cash available to replace fixed assets (d) To make a provision for repairs

Q4. According to straight line method of providing depreciation, the depreciation

(a.) Remains constant (b) Increase each year.
(c) Decrease each year (d) None of them.

Q5. Total amount of depreciation of an asset cannot exceed its

(a)) Depreciation value (b) Scrap value
(c) Market value (d) None of these

Q6. According to fixed instalment method, the depreciation is calculated on

(a.) Balance amount (b) Original cost.
(c) Scrap value (d) None of them

Q.7 Salvage value means

(a) Definite sale price of the asset
(b) Cash to be received when life of the asset ends

- (c) Cash to be paid when asset is disposed off
D) Estimated disposal value

Q8. Depreciation is calculated under diminishing balance method, based on

- (a) Original value (B) book value (c) Scrap value (d) None of them

Q 9. Depreciation amount charged on a machinery will be debited to:

- (a) Repair account (b) Cash account
c) depreciation account (d) Machinery account

Q10. In accounting, becoming out of date or obsolete is known as

- (a) Amortization (b.) Obsolescence (c) Depletion
(d) Physical deterioration

Q 11 Which of the following is not a cash outflow?

- (a) New equipment (b) Cash drawing
(c) depreciation (d) Commission paid

S.S.ACADEMY